

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НЕТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ ЗАЙНЯТОСТІ В УКРАЇНІ

І.В. Данілова, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Г.К. Волчкова, к.е.н.

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький

В сучасних умовах зміни та трансформації стосуються усіх сфер соціально-економічного життя, в тому числі і ринку праці. Все більшого розповсюдження набувають такі форми дистанційної зайнятості, як фріланс та аутсорсинг.

Характерним для фрілансу є робота на відстані, часто відсутність договору на виконання робіт, «вільний графік» роботи, можливість одночасно виконувати декілька замовлень. Найбільш поширеними сферами, в яких зможе спробувати свої здібності людина, що побажала стати фрілансером – це журналістика, програмування, фотографія, репетиторство, дизайн, переклад. Сьогодні базою для розвитку дистанційної зайнятості є Інтернет, де існує безліч бірж фріланса, що дають можливість підшукати роботу авторам статей, письменникам, копірайтерам, програмістам, ілюстраторам, веб-дизайнерам, фотографам. Слід зазначити, що створилася окрема категорія фрілансерів-руководниць, які виготовляють і реалізують товари хенд-мейд, що користуються на даний момент величезною популярністю.

Проте, маючи суттєві переваги (реалізація власних амбіцій, незалежність, вільний вибір замовлень, комфортні умови роботи), фріланс має і суттєві недоліки. Перш за все, це відсутність стабільного заробітку, постійний пошук клієнтів, відсутність гарантій оплати праці, або низька довіра до замовника. Також фріланс не передбачає соціальних гарантій, фрілансер самостійно повинен оформити бізнес, вести бухгалтерію, сплачувати податки. До того ж, фріланс абсолютно не підійде людям, які прагнуть побудувати кар'єру, стати лідером в колективі, досягти поваги серед колег, як правило, фрілансер працює самостійно.

Останні п'ять років в Україні спостерігався швидкий розвиток фрілансу. Позитивним стало підписання у 2016 р. законопроекту № 4496 [1], який скасував адміністративні бар'єри для експорту послуг та спростив легальну процедуру ведення бізнесу для фріланс-підприємців. Можна сподіватися, що це дасть поштовх для легалізації фрілансу і в Україні є всі шанси покращити світові позиції в ІТ-сфері (за результатами 2014 р. Україна займає перше місце в Європі та четверте місце у світі за рівнем доходів від фрілансу [2]).

За дослідженнями експертів найбільш затребуваним є написання програм для веб-сайтів. Тут оплата найвища. За одне замовлення фрілансер-програміст може заробити від 10-15 доларів США за 5-10 хвилин (написання невеликого скрипту), до сотен доларів США за 2-5 днів (написання додатків). Ще одна ніша – це написання текстів (журналістських, рекламних, наукових, навчальних). Однак, цей напрям менш вигідний – замовники часто пропонують від 1 долара США за 1000 символів. Третя розповсюджена категорія фрілансер-послуг – графічний дизайн. Завдання тут трапляються від чисто технічних, наприклад, перевести готовий логотип в векторне зображення за 10 доларів США, до кропітких та творчих, на зразок створення ілюстрацій та складних схем (такі послуги коштують до 300 доларів США за 2-3 дні роботи) [3].

Аутсорсинг – ще один вид співпраці, що дозволяє передати частину робіт сторонній організації. Часто така організація має досвід роботи у потрібній сфері, гарантує конфіденційність взаємовідносин, надає послуги висококваліфікованих спеціалістів, найм яких для замовника може бути економічно не вигідним на тривалий час. Останні десять років компанії із США та Західної Європи активно налагоджують взаємодію із ринком аутсорсу України. Найбільшими гравцями ринку аутсорсингу України є закордонні компанії EPAM, Ciklum, Luxoft, Intetics, Softjourn і TEAM International Services та вітчизняні – SoftServe, Eleks, Sigma та Miratech. Основною проблемою для України залишається значна диференціація в оплаті праці, що зумовлює виїзд за кордон спеціалістів.

Незважаючи на стрімкий ріст експорту ІТ-продукції закордон, в країні спостерігається значна нерівність в забезпеченні комп'ютерами на душу населення та низький рівень застосування ІТ всередині країни. Найбільше компаній працюють у Львові, Дніпрі, Одесі, Харкові. Суттєво відстають Луганська, Херсонська, Закарпатська, Чернівецька області [4].

Розвиток нетрадиційних форм зайнятості і взаємодії на ринку праці в Україні стикається із відсутністю законодавчого регулювання. Дистанційна робота не є стабільною, але саме вона створює передумови для самозайнятості населення (що особливо актуально в умовах безробіття або часткової зайнятості). Доцільним було б надання гнучкості у царині податкового законодавства та оформлення малого підприємництва з боку державних органів влади, що стало би додатковим стимулом розвитку дистанційної зайнятості українців та зменшення тіньової діяльності малого бізнесу.

Перелік посилань:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг) [Електронний ресурс] : Закон України № 4496 від 21.04.2016 р. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58833.
2. Каково место Украины на фриланс-карте мира [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uainfo.org/blognews/1432983950-kakovo-mesto-ukrainy-na-frilans-karte-mira.html>.
3. Фріланс праця в Україні: програмісти завжди в ціні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mojazarplata.com.ua/ua/main/start-caryery/fr456lans-pracja-v-ukran456-program456sti-zavzhdі-v-c456n456>.
4. Про стан інформатизації та розвиток інформаційного суспільства в Україні за 2014 рік : доповідь. – К. : Кабінет Міністрів України, 2014. – 138 с.

КРЮІНГОВІ КОМПАНІЇ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ ПРАЦІ МОРЯКІВ

О.О. Данченко, аспірант

Одеський національний морський університет

Аналіз економічних процесів в Україні свідчить, що економіка країни знаходиться в стадії довгострокової кризи. Спостерігається вивільнення кваліфікованих працівників та зростання безробіття. Інфляційні процеси знецінили українську валюту та призвели до падіння рівня купівельної спроможності населення. В цих умовах зростає попит на роботу за межами України з більш високим рівнем оплати праці. За даними Державної служби зайнятості України спостерігається зростання кількості громадян, працевлаштованих за кордоном за підсумками 2016 року цей показник склав більше 79 тис. осіб. За видами економічної діяльності майже половина з усієї України та практично 90 % з Одеської області працевлаштовані у сфері транспорту [1].

Україна історично є одним з основних учасників міжнародного ринку праці моряків, що обумовлено значним досвідом та великим потенціалом в підготовці, перепідготовці та працевлаштуванні моряків. Зараз ця ситуація посилюється складними економічними умовами в країні. В Україні є низька освітніх установ різних ступенів акредитації, сучасні тренінгові центри, розвинена система сертифікації та значна кількість крьюінгових компаній, які спеціалізуються в питанні посередництва при працевлаштуванні моряків.

В нормативно-правовій базі України визначення крьюінгу та крьюінгової діяльності відсутнє. Окрім законів та підзаконних актів, які регламентують підприємницьку діяльність в Україні, «посередництво у працевлаштуванні за кордоном» підлягає ліцензуванню відповідно до статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII редакція від 01.01.2017 р. [2].

Офіційної інформації про кількість крьюінгових компаній в Україні немає. Інформація про кількість суб'єктів господарювання, що мають ліцензію з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, наведена на рис. 1.

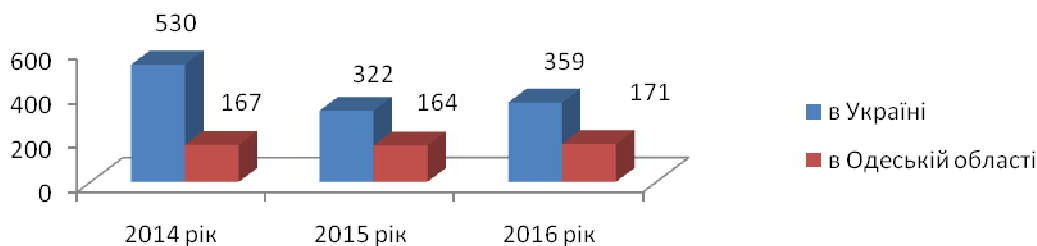

Рисунок 1. Кількість суб'єктів господарювання, що мають ліцензію з посередництва у працевлаштуванні за кордоном [1]

У своїй діяльності крьюінгові компанії, враховуючи міжнародний характер їх діяльності, повинні відповідати нормам міжнародного законодавства про працю. Зокрема, у 2006 р. в Женеві була прийнята зведена Конвенція про працю в морському судноплаванні [3], яка об'єднує всі новітні стандарти з праці на морі та переглядає 36 міжнародних договорів, що діють у даний час, уніфікувавши норми, що містяться в них.